

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
О.О. Горшанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Сталий економічний розвиток підприємницьких структур в сучасному бізнес-середовищі, що визначають складність та динамічність економічної ситуації, забезпечується не лише їх фінансово-економічним потенціалом, але й компетентністю менеджерів в сфері розробки, прийняття, гнучкого та своєчасного коригування і реалізації управлінських рішень з підвищення ефективності функціонування підприємства.

З огляду на це дедалі більшої актуальності набувають питання оцінки ефективності системи управління підприємством та перевірки результативності його господарської діяльності, а також перегляду стратегічної спрямованості господарювання загалом.

Отримання об'єктивної інформації про ефективність управлінської і господарської діяльності підприємства стає можливим за результатами проведення незалежної та професійної оцінки із залученням зовнішнього аудитора. Саме незаангажований погляд на внутрішній стан справ на підприємстві забезпечує максимальну об'єктивність оцінки і дозволяє зовнішньому аудитору неупереджено визначити сильні та слабкі сторони діяльності, розставити пріоритети щодо забезпечення її результативності та ефективності дій менеджерів.

Для одержання аудиторських доказів і надання рекомендацій щодо оптимізації управлінських технологій та підвищення ефективності господарської діяльності підприємства зовнішній аудитор в процесі оцінки результативності господарювання та економічності організаційного механізму управління широко застосовує аналітичні процедури.

Згідно із МСА 520, «аналітичні процедури» – це оцінка фінансової інформації шляхом вивчення правдоподібних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними. Відтак аналітичними процедурами можна вважати незалежні процедури, які полягають у виявленні, аналізі та оцінці показників, а також взаємозв'язків між показниками фінансово-економічної діяльності підприємства.

В контексті стратегічної направленості аудиту ефективності, що передбачає оцінку управлінських рішень з використання фінансово-економічного потенціалу підприємства для досягнення конкретного

результату, реалізація аналітичних процедур буде спрямована на оцінку:

- економічності (economy), що передбачає дослідження рівня економного використання ресурсів (людських, фінансових, матеріальних, обладнання, засобів обслуговування, інформації, енергії, землі тощо), витрачених на досягнення конкретних результатів діяльності підприємства;

- продуктивності (productivity), що передбачає дослідження рівня окупності витрат на здійснення господарської діяльності в певній сфері (виробництво продукції, надання послуг, збір доходів, функції регулювання, функції підтримки, інформаційні функції тощо);

- результативності (effectiveness), що передбачає дослідження ступеня відповідності витрат та їх результатів цілям (задоволення потреб клієнтів, програмні впливи та ефекти тощо), досягнення яких ставить перед собою суб'єкт підприємницької діяльності у виробничій чи соціальній сфері.

Під час виконання аналітичних процедур за кожним з напрямів оцінки використовуються якісні і кількісні індикатори (показники), які обчислюються не менш ніж за два звітних періоди, що дає можливість визначати їх констатуюче значення (за алгоритмом розрахунку) та динаміку (за темпом приросту показника відповідно до попереднього періоду) з метою врахування чинника часу при оцінюванні ефективності управління підприємством. Кількісні показники визначаються шляхом розрахунку та застосовуються в оцінюванні таких складників ефективності управління як ефективність керуючої підсистеми управління (оцінювання ефективності управлінського персоналу, організаційної структури управління, технології управління) та ефективність керованої підсистеми. Якісні показники отримують шляхом експертних оцінок, їх застосовують в оцінюванні ефективності організаційної культури в межах визначення ефективності керуючої підсистеми управління та в оцінюванні зовнішньої ефективності управління підприємством за всіма складниками.

Для дослідження змін якісних і кількісних показників можуть застосовуватись різні методи – від простого порівняння та аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства до складних математичних моделей, які містять багато співвідношень між даними за кілька попередніх років.

Таким чином, в аудиті ефективності управління підприємством та його господарської діяльності аналітичні процедури посідають важливе місце, і дозволяють обґрунтувати заходи з їх покращення.